

kritieken

Straatkunstenaars klooiën niet met Photoshop, maar beheersen nog een ambacht.

door Seije Slager

Wie door de stad loopt, en een opmerkelijke geest bezit, ziet onverwachte dingen. Veel kunstenaars gebruiken namelijk de straat als podium. Waren het in de jaren tachtig vooral graffiti-artisten die zich uitleefden in de publieke ruimte, de laatste jaren is het kunstenaarsbod op straat steeds gevarieerder.

In Londen kun je, als je geluk hebt, een werk van Adam Neate op straat vinden – deze kunstenaar laat zijn creaties overal achter, voor de eerlijke vinder. Ook The London Police komt oorspronkelijk uit Londen. Sinds 1998 vind je de olijke cartoonmannetjes van dit kunstenaarscollectief op menig blinde muur in Amsterdam en verre omstreken. En de enigmatische tegeltjeswischheden van Laser 3.14 – van het kaliber 'Your God is abstract within the proximity of derangement' – zijn een vertrouwd gezicht op Amsterdamse bouwketen en containers.

'Street art' of 'urban painting' heet sinds een paar jaar al dit kunstzinnigs op de openbare weg. En het lijkt op weg om een hype te worden. Want niet alleen doet het Haagse museum GEM momenteel op de tentoonstelling 'Dutch Masters' een poging om de Nederlandse scene te inventariseren, ook distantiëren zo wat alle daar aanwezige kunstenaars zich desgevraagd van de twee termen. Een teken dat commercie en het grote publiek op het punt staan om in te haken op het genre?

Hoe dan ook, straatkunst blijkt prima te gedijen in een museum. Het ingebakken probleem ervan, althans voor de toeschouwer, is dat je er maar net tegen aan moet lopen. Dat is op een tentoonstelling geen probleem meer.

Daarnaast biedt de museale omgeving voor de kunstenaars de gelegenheid om nu eens in alle rust aan de details te werken. „Buiten werk ik vaak grof en schetsmatig”, zegt Wayne Horse. „Je moet er rekening mee houden dat je ineens weg moet rennen, als er politie of bewaking komt.”

Maar op 'Dutch Masters' is hij vertegenwoordigd met een uitgewerkte muurschildering. Het thema: de vermeende heroïneverslaving van Max Wright, de acteur die ooit vader Willy speelde in de jaren tachtig-comedyserie 'Alf'. Straatkunst moet natuurlijk wel ludiek blijven.

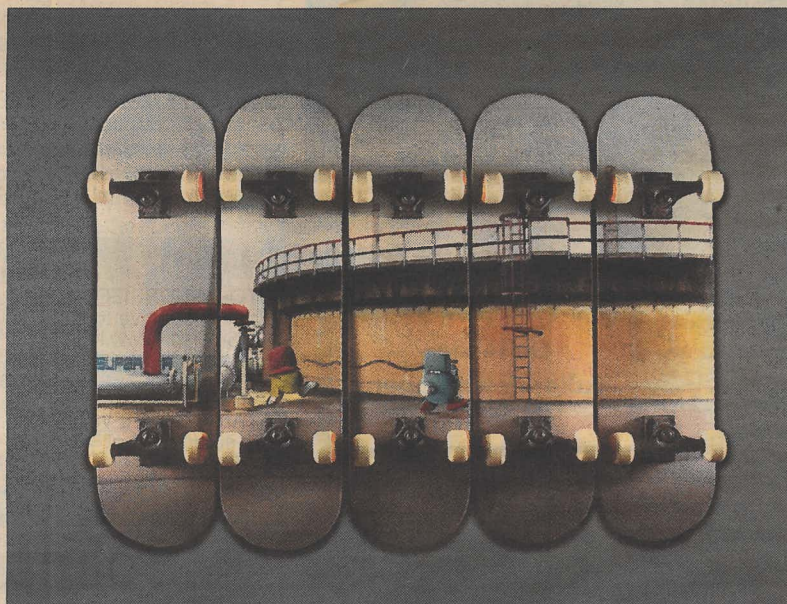
Faith71 heeft wat serieuzer werk meegenomen. Hij woont en werkt op de Wallen in Amsterdam, en legt dat stedelijke landschap vast met graffiti-spuitsbus op mdf-platen. „Vroeger had ik weinig met de Wallen, maar sinds kort onderzoek ik hoe mooi het er ook kan zijn. Neonlichten zijn misschien goedkoop, maar in het water kunnen ze prachtig weerspiegelen.”

Hij voelt zich verwant aan Breiten. En inderdaad roepen de lichteffecten van Faith71 onmiddellijk associaties op met de manier waarop die grote stadsschilder het gele schijnsel van gaslantaarns uitmeerde over een regenachtige Dam.

Veel collega's van Faith71 hantieren de spuitsbus niet meer, maar wel groeiden ze bijna allemaal op met

Faith71, 'Red Life Painting no. 3', spuitsbus op mdf-plaat.

Super A, 'Throw Up Playground', acrylverf op skateboard.

graffiti. Super A, van oorsprong Zeeuws, raakte tijdens een bezoek aan Amsterdam in de ban van graffiti. In zijn werk komt die fascinatie terug. Hij maakt, op canvas of op de achterkant van skateboards, foto-realistische schilderijen van verlaten, grauwe industriegebieden. Door het beeld rennen cartooneske graffiti-letters-op-pootjes. „Graffiti wordt altijd weggehaald, letters zijn niet welkom in de echte wereld”, verklaart hij zichzelf. „Dus ben ik zelf maar een nieuwe wereld gaan schilderen voor de letters.”

i Straatkunst in het GEM

Wie straatkunst wil bewonderen, kan nog tot 8 oktober terecht in het GEM, museum voor actuele kunst in Den Haag bij de expositie 'Dutch Masters – Street Art & Urban Painting'. www.gem-online.nl. Daarnaast loont het om de ogen goed open te houden op straat.

Het werk van Super A mag dan geïnspireerd zijn door de straat, hijzelf werkt niet buiten. Bovendien vertegenwoordigen de veertien kunstenaars en collectieven een bont ratjetoe aan stijlen. Zit er eigenlijk wel lijn in de expositie?

Jawel, vindt Hugo Mulder, een van de curatoren, die als DHM ook werk op de tentoonstelling heeft staan. „Er is een rode draad, namelijk dat alle kunstenaars echte schilders zijn. Ze kunnen iets met verf. Tegenwoordig kan iedereen met een computerprogramma als Photoshop iets in elkaar klooiën dat er wel aardig uitziet. En dus beheersen steeds minder kunstenaars die je in de galeries ziet hangen nog het ambacht. Op straat kom je daar niet mee weg, al deze jongens hebben skills.”

Dat geldt niet alleen voor het foto-realisme van Super A of de virtuoze spuitsbuscapriolen van Faith71. „Die poppetjes van The London Police zien er misschien simpel uit”, zegt Mulder. „Maar probeer maar eens uit de losse hand een perfecte cirkel te schilderen.”

| cd | dvd |

CD - JAZZ

Room Eleven – Six White Russians and a Pink Pussycat

Universal

De Nederlandse band Room Eleven maakt vanavond zijn debuut op North Sea Jazz. Onlangs verscheen hun eerste cd waarvan de titel verwijst naar de fantasierijke cocktails die de band rond gitarist Arriën Molema en zangeres Janne Schra serveren. Relaxte liedjes met Franse zigeunerswing, soul en poppy jazz in de hoofdrol. Enkele korte improvisaties daargelaten stellen de instrumentalist zich in dienst van de zangeres, van wie je niet zou vermoeden dat ze autodidact is. Haar timing is loepzuiver net als haar uitspraak van het Engels. Een licht hese alt die sensueel aandoet, al mag ze best eens uithalen. Waar Molema de liedjes componeert, bedenkt

Schra de teksten. Deze gaan allemaal over herkenbaar leed en geluk, bezongen in alledaagse gebeurtenissen. De toon blijft onveranderd positief, zelfs in het trieste 'Sad Song', en voorziet de zo muziek van een merkwaardige dubbele bodem. Producer Floris Klinkert sleutelde weinig in de eindmix. Zo kwam de track 'It's Raining' onveranderd op cd nadat de zangeres hem zelf thuis inzong op haar mp3-speler. Ondanks deze directe studioaanpak is Room Eleven vooral een live band. Op schijf gaat de lichte toon en ongedwongen stemming na een tijdje vervelen, maar op de planken gaan alle improviserende registers open.

Armand Serpenti

MANU KATCHÉ TOMASZ STANKO JAN GARBAREK MARCIN WASILEWSKI SLAWOMIR KURKIEWICZ NEIGHBOURHOOD ECM

CD - JAZZ

Manu Katché – Neighbourhood

ECM

De Franse drummer Manu Katché, bekend als begeleider van talloze sterren uit de popmuziek, heeft 15 jaar na zijn eerste solo-cd eindelijk een opvolger. Hiervoor koos hij het trio rond de Poolse trompettist Tomasz Stanko met Jan Garbarek als saxofonist, de Noor met wie Katché al een hele reeks cd's opnam. De stukken, allemaal van de hand van Katché, zijn minimalistisch van opzet, de pulse is rustig en er wordt niet al te veel gesoleerd. Katché ontloopt zich als een drummer die schildert met de klankmogelijkheden van zijn drumkit en oor heeft voor melodie en harmonie. Ook bassist Slawomir Kurkiewicz bewijst meer te kun-

nen dan een pakkende groove neerleggen. Anders dan we van hem gewend zijn, kiest Garbarek voor een jazzy, soms zelfs funky aanpak. Hij intoneert zijn tenorsax opvallend hoog en bereikt zo een ijle klankbalans met de trompet die met een flinke portie galm overal boven zweeft. Naast de horizontale ruimte tussen de noten, wordt zo ook de verticale afstand (hoog in de blazers, laag in de bas) flink opgerekt. Daartussenin krijgt pianist Marcin Wasilewski, de meest lyrische van het stel, meermaals een hoofdrol, waarin hij subtiel refereert aan Michel Petrucci, de pianist aan wie de cd is opgedragen.

Armand Serpenti

CD - JAZZ

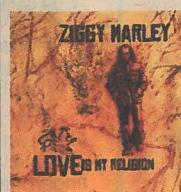
Torun Eriksen – Prayers & Observations

Jazzland / Universal

Saxofonist Jan Garbarek is al lang niet meer de enige Noor die een weg vond naar de internationale podia, denk aan bassist Arild Andersen, pianist Christian Walumrød of zangeressen Sylje Nergaard en Rebekka Bakken. En sinds toetse-nist en producer Bugge Wesseltoft vanaf de jaren negentig met zijn 'new conceptions of jazz' het genre ging combineren met elektronica, presenteerde hij op zijn label Jazzland heel wat jonge landgenoten aan de wereld zoals nu singer-songwriter Torun Eriksen.

Opvallend aan Eriksen is haar donkere stem. Ze zong lang in een gospelkooer en heeft de fysieke uitrustung om te klinken als een negroïde zangeres. Op haar tweede cd 'Prayers & Observations' bewijst Eriksen zich bovendien een intelligent componiste. De liedjes ademen een gevarieerde en toch evenwichtige sfeer. Dat laatste is de verdienste van de band die al vijf jaar onveranderd bleef en de levensechte teksten van Eriksen die als jonge moeder een harmonieus gezinsleven bezingt.

Armand Serpenti

CD - POP

Ziggy Marley – Love is My Religion

Rough Trade 3700022640632

Zondag vindt voor de elfde maal Two Sevens Splash plaats (www.two77splash.nl). Op veler verzoek wordt het festival dit jaar in de openlucht gehouden, op het Cultuurpark Westergasfabriek in Amsterdam. Op het programma staan reggae-helden als Sean Paul, Elephant Man, Tiken Jah Fakoly en Ziggi. Daarnaast is er ook een festivalmarkt en zijn er verschillende soundsystems. Veel aandacht zal ongetwijfeld uitgaan naar twee telgen uit de Marley-dynastie. Damian 'Jr. Gong' Marley, de jongste zoon van reggae-legende Bob Marley, ontloopte zich vorig jaar tot een interessante nieuwe loot aan de stam met de cd

'Welcome to Jamrock', waarop hij reggae met hip-hop vermengde. Bob Marley's oudste zoon Ziggy Marley is minder experimenteel aangelegd. Toch is zijn net verschenen album 'Love is My Religion' een fijne zomerplaat. De tweede solo-cd van Ziggy is een lichtvochtig reggae-album, dat zich onderscheidt door de veelzijdige instrumentaties en lieve teksten. Ziggy toont zich in zijn teksten een wat verlaat bloemenkind, die odes brengt aan de liefde en de vriendschap: „Before I met you, I was real low. Now everyone know, now that I know you hey I'm real high”, zingt hij in 'Friend'.

Saskia Bosch